

I och med denna söndag avslutas jultiden. I morgon måndag börjar tiden ”under året”, första veckan.

Prästen kan idag välja att i stället för nedanstående ta läsningarna från årgång A.

Första läsningen: **Jes 55:1-11** (*Kom hit och få vatten! Lyssna så får ni liv!*)

Som Guds barn genom dopet har vi alltid **fritt tillträde inför vår himmelske Fader**. I varje ögonblick får vi be *Fader vår*. Ändå finns det också tider av *särskild* nåd då Gud *låter sig finnas* (v. 6). I advents- och juldagarna är det extra passande att söka Guds förlåtelse i bikten. Du kan ha missat det, men du hinner – idag är jultidens allra sista dag. V. 1: Vad gratis vatten och mat är värd vet den som är utblottad och inte kan försörja sin familj. Vissa människor hungrar och törstar andligt, efter *förlåtelse*, men vågar knappt hoppas på den längre. Judarna i den babyloniska fångenskapen på 500-talet f.Kr. hämtade tröst i Jesajas ord. Johannes döparen i Nya testamentet predikade nog som Jesaja till sin tids judar vid Jordanfloden. Herren är god! Han planterar dig som ett träd *nära vatten* (nära hans nåd, sakrament, kärlek, jfr Ps 1:3). Som fåret leds du över grönskande ängar till viloplatsen *vid lugna vatten* (kyrkan, jfr Ps 23:2). Bibeln är hans vishet som mättar din själ (Syr 24:1 ff), även när du irrat bort på vägar som inte är hans (v. 8). Löftena till David (2 Sam 7:16) skulle uppfyllas, men gudsfolket skulle inte *dominera* över andra folkslag utan *bjuda in* dem till den heliga Skrifts rikedomar (v. 3-5). Det blev **kyrkans** roll att göra så.

Andra läsningen: **1 Joh 5:1-9** (*Anden, vattnet och blodet*)

Johannesbrevets motståndare gjorde tron abstrakt och individuell och därmed moraliskt oförpliktande. Men *den som älskar fadern älskar också hans barn* (v. 1). Fattiga i vår tid står i kö framför vattentankar där påfyllning inte är gratis (som den är i läsningen ovan). De letar mat på soptippar. Vår religion är materiell. Jesus döptes *fysiskt* (**vatten**), dog en brottslings *fysiska* död (**blodet**) och hans **Ande** gav *fysiska*, synliga gåvor (Apg kap. 2). Så är även sakramenten konkreta (*Katolska kyrkans katekes*, nr 1115 och 1225).

Evangelium: **Mark 1:7-11** (*Du är min älskade son, du är min utvalde*)

Anden kommer ned *liksom en duva*. Visionen är här personlig, bara Jesus ser den (jfr Joh 1:32). Jesu styrka är hans klippfasta mildhet, generositet och vishet som Jesaja profeterade om (ovan). Inför Jesu makt blygs Döparen (v. 7). Markus version av Jesu dop är kort: Jesus utrustas med Andens kraft, därefter sänder Anden honom genast till öknen där han ska kämpa mot satan. V. 10 börjar på grekiska med ordet ”genast” (det syns tyvärr inte i Bibel 2000). ”Genast” återkommer 40 gånger i Markus evangelium. **Guds kärlek har bråttom.**

MÅNDAGEN I FÖRSTA VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Heb 1:1-6** (*Gud har talat till oss genom sin son*)

Under julen har vi firat att Guds Son skulle *träda in i världen* (v. 6). Nu ska vi under fyra veckor läsa ur Hebreerbrevet. Vi får i dag inledningen, högtidlig som Johannesprologen (Joh 1:1-18). Brevets tema är *Jesus, vår himmelske överstepräst*, som renat oss från synd. Han är inte bara en ängel, som vissa irrlärare tydligen påstod. Vi ska hålla fast vid honom, trots förföljelser, och inte förtvivla. Brevet riktar sig till människor som inför svårigheterna frestas att lämna kyrkan till förmån för synagogan. Vem författaren var vet vi inte säkert (Apollos? jfr Apg 18:25). Han var en välutbildad kristen av judisk börd.

Evangelium: **Mark 1:14-20** (*Omvänd er och tro på budskapet*)

I vardagsmässorna ”under året” läser vi ur Markus, sedan Matteus och slutligen – under hösten – ur Lukas evangelium. Vi börjar i dag med Markusserien. Vi ser här att Simon (Petrus), Andreas, Johannes och Jakob (den äldre) lämnar sina nät. De lämnar även sina sociala nätverk. Kallelsen till **tjänst åt det nya Gudsriket** har sitt pris (jfr Mark 10:28) – kanske konflikter inom familjen? Detaljerna med kastnätet och faderns namn är minnen från denna stund då de bröt upp och en helt ny vardag med Jesus började. Jesu roliga uttryck – ”människofiskare” – glömde de aldrig. Det är sinnrikt: en fiskare måste vara *tålmodig, uthållig och försiktig* – egenskaper som i hög grad behövs i den pastoral tjänsten åt människor. Johannes döparens arrestering daterar hela scenen (v. 14). Markus tar för givet att hans läsare vet om Döparens öde. Senare säger han något mer om denna dystra sak (Mark 6:14 f).

Ni har inte utvalt mig, utan jag har utvalt er... (Joh 15:16).
--

TISDAGEN I FÖRSTA VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Heb 2:5-12** (*Jesus måste bli fullkomnad genom lidande*)

Jesus, den gudomlige messianska *Människosonen* som förutsagts i profeten Daniels bok (Dan 7:13f), tolkas här in i kung Davids jublande Psalm 8, som ska understryka att Jesus vida överträffar änglarna i betydelse (det fanns tydligen kretsar som ville reducera Jesus till en ängel). Författaren påminner i v. 12 om bibelställen som var väl kända bland hans kristna läsare såsom syftande på Jesus: Ps 22:23 och Jer 8:17. Jesus är vår hjälte och Gud – hans undergång är inget att skämmas över utan är orsaken till att vi som tror kan träda in i himlens glädje.

Evangelium: **Mark 1:21b-28** (*Han undervisade med makt*)

Det andliga mörkret, onskans makter som alltid ligger på lur, var man långt mer medveten om i antiken än i dag. Krafter som vill oss ont, som fördärvar vårt religiösa och kroppsliga liv, som gör människor till onskans tjänare eller rent självdestruktiva såg man spår av i allt, från vardagens händelser till storpolitiken (t.ex. den romerska ockupationsmakten såsom representanter för djävulen). Jesus predikar ”med makt” (v. 22). Hans ord ledsagas av uppseendeväckande händelser som nu när demonen skäller som en galen hund och stör Jesu undervisning. Den vet vem Jesus är och försöker få ett sorts magiskt övertag genom att avslöja Jesu identitet, men detta trollknepp stoppas direkt. Jesus gjorde ett ”överväldigande” intryck, sägs det (det grekiska ordet betyder närmast ”chockerande”). Jesu order ”Tig!” var som Guds egen röst (jfr Mark 4:39; Ps 107:29). Det väckte respekt, ja fruktan. Vad han predikade var evangeliet om Guds rike (v. 14-15). Här var **godhet, sanning** och **styrka** kompakt närvarande. Han talade med makt och myndighet, under hänvisning till sin egen auktoritet i ämnet. Aldrig hade man sett eller hört något sådant.

Lyssna! Hör på! Var inte för stolta, ty Herren själv talar (Jer 13:15).

ONSDAGEN I FÖRSTA VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Heb 2:14-18** (*Han måste i allt bli lik sina bröder för att bli barmhärtig*)

Må Jesu lidande alltid vara i våra tankar – beviset på hans kärlek och medkänsla med oss. Varför led han? För att *befria, sona* och *hjälpa*. Han bröt syndens och dödens järngrepp om oss: vi förlamas så lätt av den *fruktan för döden* som gör oss till *slavar* under synden (v. 15). För att säkra sin position och utvidga sin maktsfär kan människor vara beredda att gå över lik. Diktatorer och terrorister offerar andras liv för att dämpa sin egen dödsfruktan. Jesu kärlek befriar oss till en sann mänsklighet och solidaritet, som inte ens under hot söker sitt eget utan allas bästa.

Evangelium: **Mark 1:29-39** (*Han botade många som led av olika sjukdomar*)

Guds Son är sänd till människorna för att vara *lärare* men tas genast i anspråk som deras *läkare*. Han väljer att göra båda delarna och så genom sina gärningar bevisa sina ord, nämligen att Gudsriket håller på att bryta in i världen. Kristen förkunnelse bör alltid ledsagas av barmhärtighetsgärningar. Så är det helt naturligt att vi intill många kyrkor ute i världen ser en vårdinrättning och en skola. Varje kristen representerar Jesu budskap och har omgivningens ögon på sig, vare sig han eller hon ”missionerar” aktivt eller inte. Kom ihåg att du representerar Jesu *omsorg*, inte bara hans lära. Omsorg förväntas av dig – och även de som säger att de inte tror på Gud hoppas på det. Där du vistas ska det kännas som att Herren har gått genom rummet. ”Men jag kan väl inte utföra mirakel!” säger du. Det vet du inte och du behöver inte spekulera över det heller. Bara bry dig om andras nöd, så får du se vad som händer.

Det finns ett finstämt samspel mellan psykisk och fysisk hälsa. Simons svärmor (v. 30) kan ha burit på rädsla och motvilja mot den nye Mästaren. Det kan ha orsakat febern. Men mötet med Jesus tog bort oron och hon blev kry igen.

Den som gör som Jesus måste kunna dra sig undan i fred för vila och bön (v. 35). *Alla söker efter dig*, säger Simon Petrus (v.37, ordet kan också översättas med "förföljer").

Bota de sjuka som finns där och säg till folket: Guds rike är snart hos er (Luk 10:9).
--

TORSDAGEN I FÖRSTA VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Heb 3:7-14** (*Uppmuntra varandra varje dag*)

Författaren ville varna sina adressater från att tappa tron på Jesus som de undervisats i, med hänvisning till Ps 95:7-11 som i sin tur beskriver israeliternas uppror mot Gud i 2 Mos 17:1-7. Att höra Guds röst "i dag" (v. 7-8 och 13) är att *uppmuntra varandra* (v. 13) och troget hålla sig till dem som *har del i Kristus* (v. 14). I klartext: stanna kvar i Kristi kyrka så länge du lever, bli inte bitter och hård, uppmuntra dina bröder och systrar och inse att även du behöver deras stöd.

Evangelium: **Mark 1:40-45** (*Genast försvann spetälskan, och han blev ren*)

"Spetälska" kan i Bibeln stå för flera hudsjukdomar (t.o.m. kläder och hus ansågs kunna få "spetälska" (mögel) och skulle då renas genom omständliga riter, se 3 Mos kap.13-14). Man fruktade smitta och höll sjuka utanför städerna, där de fick ta hand om varandra. De var som levande döda. De skulle gå i sönderrivna kläder och ropa "Oren! Oren!" Man såg dem som straffade av Gud. Så fick de förutom sin sjukdom bära på känslan av att vara förkastade. En sådan människa slänger sig nu i smutsen framför Jesus – i samhällets och sina egna ögon är han inte heller annat än smuts och orenhet. Jesus flyr inte. I Jesus kommer Gud själv sådana utstötta människor till mötes. Han vill återge dem deras plats i Gudsfolkets "heliga sfär".

Jesu "vrede" i v. 41 är en helig vrede som riktar sig *mot sjukdomen* (eller mot demonen bakom som ansågs ha orsakat den), ja mot hela mannens situation, hans utanförskap, hans förnedring. Med samma lidelsefulla vrede driver Jesus ut *synden* ur oss så att vi åter kan vara Guds fria barn. Vi vanställer alla Guds avbild inom oss genom *synden*. Jesus återställer den i *absolutionen*. Den spetälske mannens historia är vår egen berättelse.

Människosonen har kommit för att söka efter det som var förlorat (Luk 19:10).

FREDAGEN I FÖRSTA VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Heb 4:1-5, 11** (*Låt oss göra allt vi kan för att komma in i Guds vila*)

Vad författaren här vill säga är att så länge en människa är vid liv är det aldrig för sent att komma till tro – vid den yttersta domen är det för sent. Gud har låtit alla troende (judar) få smaka på den jordiska sabbaten, den glädjefulla vilan från arbetet som den ger varje vecka, enligt tredje Guds bud. Men den eviga vilan i himlen är för alla som tror. Vi missar den dock om vi släpper Guds utsträckta hand som är Jesus.

Evangelium: **Mark 2:1-12** (*Människosonen har makt att förlåta synder här på jorden*)

Att Jesus bevisligen ägde en auktoritet som befriade från sjukdom och besatthet reste omedelbart frågan om de botades *skuld*, ty sådana tillstånd ansågs allmänt vara straff för begångna synder. Hur ser Jesus på den saken? Frågan ställs på sin spets när det blir klart att **Jesus själv förlåter synder**, något som endast Gud har rätt till. Ingen profet, inte ens den kommande Messias, förväntades göra så. Jesu uppträdande är högst oroande, mer än skandalöst. Episoden med mannen som firas ner genom det uppbrutna taket visar människors desperata längtan efter helande och befrielse, men också kontrasten: skriftlärd som förhärdar sig eftersom de är fastlåsta, inte av sjukdom utan av sina egna föreställningar om Gud. *Det får inte vara sant* att den där läraren har sådana fullmakter. De vet så mycket, men inte vem det var som talar till dem. De tror att de resonerar teologiskt korrekt men deras tankar styrs av *motvilja mot Guds godhet* och av en *inbiten missunnsamhet*. De är själva förlamade – andligt – men vet inte om det. Mannen på bären möter vi även i dag – på ett annat sätt. Det är ju svårt att inte tänka på den förlamning som kan drabba *människor med skuldkriser*. Moraliska nederlag, oförmåga eller svårighet att ta ansvar för det förflutna, känslor av hopplöshet inför framtiden, allt sådant ligger tungt på hjärtat. Vi stannar. *Obiktade synder* tär på själen. De tar energi ifrån oss. Ett gott biktsamtal kan lösa från skuldångest.

Förslag till fredagsoffer: Vem vill jag under en stunds bön ”bära” fram för Herren?

LÖRDAGEN I FÖRSTA VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Heb 4:12-16** (*Låt oss frimodigt träda fram till nådens tron*)

Ordets vassa skärpa (v. 12-13) skrämmer inte den som vågar ställa sig framför *nådens tron* (v. 16), naken men full av tillit. Jesus förstår vår svaghet (v. 15). I v. 14 börjar brevets kärntema: *Jesus som vår sanne överstepräst* (fram tills 10:31).

Evangelium: **Mark 2:13-17** (*Jag har inte kommit för att kalla rättfärdiga, utan syndare*)

Vi förstår protesten i v. 16: Bibeln lär oss ju att INTE gå syndares väg eller sitta bland hädare (Ps 1:1). Som syndare betraktades självklart *tullindrivarna*. De drev in pengar åt den romerska ockupationsmakten och hade rätt att skamlöst berika sig på denna business.

Vem de övriga syndarna (v. 15) är sägs inte men det är nog *horor* (prostituerade). De nämns ofta tillsammans med tullindrivare (t.ex. Matt 21:31). Jesus är verkligen i dåligt sällskap. Än värre: många sådana *följde honom* (= var hans elever) och *åt med honom* (= han var som en bland dem). Varför? Jesus visste att det bakom rikedomens glans kan gömma sig en fattig och förtvivlad själ. Han visste om det brinnande självföraktet och förakt för andra som låg bakom de prostituerades yttre. Han förstod vilka upplevelser som kunde ligga bakom en landsförrädares livsval. Han kände också den mänskliga värme som kan förekomma bland människor också på samhällets botten. Den knöt han an till. Jesu svar till kritikerna (v.16-17) ställer allt i ett annat ljus: syndarna är i Guds ögon inte onda utan sjuka! Guds Son har kommit till världen för att rädda dem som gått vilse. Varför känner ”de rättfärdiga” inte igen sin Herres röst? Adam gömde sig i skam när Gud sökte honom i trädgården (1 Mos 3:8). Så gör alla som inte tror på **nåden**. *De förstod inte att jag botade dem*, säger Gud hos Hosea (Hos 11:3) – samma profet gifte sig med en prostituerad för att visa Guds folk hur Gud älskade dem trots deras otrohet mot honom. Jesus ger oss här precis som Hosea *ett profetiskt tecken*.

Herren är nära de förtvivilade, han hjälper de modlösa (Ps 34:19).
--